

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Keskkonnaminister
määrus
algtekst-terviktekst
01.11.2016
Hetkel kehtiv
RT I, 05.10.2016, 6

Radioaktiivsete jäätmete klassifikatsioon, registreerimise, käitlemise ja üleandmise nõuded ning radioaktiivsete jäätmete pakendi vastavusnäitajad

Vastu võetud 04.10.2016 nr 34

Määrus kehtestatakse [kiirgusseaduse](#) § 56 lõike 2 ja § 64 lõike 4 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse radioaktiivsete jäätmete klassifikatsioon, radioaktiivsete jäätmete registreerimise, käitlemise ja üleandmise nõuded ning nõuded radioaktiivsete jäätmete pakendile (edaspidi *jäätmepakend*) ja pakendi vastavusnäitajad.

§ 2. Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) *barjäär* on looduslik või tehispiire, sealhulgas jäätmepakendi või radioaktiivsete jäätmete hoiustamise süsteemi osa, mis tõkestab või välistab radionukliidide või muude saasteainete levikut radioaktiivsetest jäätmetest või radioaktiivsete jäätmete käitluskohast ümbritsevasse keskkonda;
- 2) *radioaktiivsete jäätmete töötlemine* on radioaktiivsete jäätmete mahu vähendamine ning koostise muutmine kiirgusohutuse parandamise eesmärgil;
- 3) *radioaktiivsete jäätmete vaheladustamine* on radioaktiivsete jäätmete paigutamine selleks tehniliselt varustatud rajatisse, et tagada nende isoleerimine, keskkonnakaitse ja seire kavatsusega radioaktiivsed jäätmed rajatisest edaspidi välja võtta kas vabastamiseks, töötlemiseks ja konditsioneerimiseks või lõpladustamiseks.

§ 3. Radioaktiivsete jäätmete liigitamine

(1) Radioaktiivsed jäätmed liigitatakse sõltuvalt jäätmetes sisalduvate radionukliidide:

- 1) aktiivsusest ja eriaktiivsusest;
- 2) poolestusajast;
- 3) kiirguse liigist;
- 4) radioaktiivsel lagunemisel tekkivast soojuse hulgast.

(2) Radioaktiivsete jäätmete liigid, nende kirjeldused ja ladustuskohtade liigid on esitatud käesoleva määruse lisas.

2. peatükk Radioaktiivsete jäätmete käitlemine

§ 4. Radioaktiivsete jäätmete eeltöötlemine ja ladustamine

(1) Radioaktiivsete jäätmete eeltöötlemine on nende kogumine ja eraldamine, mis võtab lisaks radioaktiivsete jäätmete liikidele arvesse veel jäätmete füüsikalisi-keemilisi ja bioloogilisi omadusi.

(2) Kiirgustegevusloa omaja kogub ja ladustab:

- 1) eri liiki ja erinevate füüsikalisi-keemiliste omadustega radioaktiivsed jäätmed eraldi;
- 2) töötlemata radioaktiivsed jäätmed konditsioneeritud jäätmetest eraldi;
- 3) radioaktiivsed jäätmed sööbivatest, oksüdeerivatest, plahvatusohtlikest ja kergsüttivatest ainetest eraldi;

- 4) bioloogilised radioaktiivsed jäätmed külmutatult, paigutatuna sobivasse lahusesse või töödelduna mõnel muul sobival viisil;
- 5) kasutatud kinnised kiirgusallikad kas nende enda või muus sobivas kiirgusvarjestuskestas;
- 6) teravad radioaktiivsed jäätmed eraldi, sobivas konteineris, mis on märgistatud sildiga „teravad radioaktiivsed esemed”;
- 7) konditsioneerimata mürad tahked radioaktiivsed jäätmed vähemalt kahekordses hoiukonteineris, et oleks välistatud radioaktiivselt saastunud vedeliku leke;
- 8) konditsioneerimata vedelad radioaktiivsed jäätmed konteineris, mis on ümbritsetud absorbeeriva materjaliga koguses, mis tagab konteineris olevast vedelikust kaks korda suurema vedelikuhulga sidumise.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 8 nimetatud konteineri võib asetada ka teise konteineri sisse või tagada selle täiendav kiirgusohutus mõnel muul sobival viisil.

(4) Kiirgustegevusloa omaja tagab, et:

- 1) raviasutuses, kus patsientide ravimiseks ja diagnostikaks kasutatakse radioaktiivseid isotoope, mille poolestusaeg on alla 35 päeva, seatakse nende patsientide jaoks sisse eraldi tualettruum;
- 2) radioaktiivsete jäätmete kogumiseks kasutatavad konteinerid on otstarbekohased, sihipärasel kasutamisel vastupidavad, inertsed jäätmete võimaliku toime suhtes ja varustatud kiirgusohumärgisega;
- 3) konteineril on selgesti loetav ja eristatav tunnusnumber, on märgitud kiirgusohutuse seisukohast oluliste radionukliidide nimetused, maksimaalne doosikiirus konteineri pinnal ning mõõtmise kuupäev.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud konteinerid peavad tagama radioaktiivsete jäätmete ohutu hoidmise, võimaldama nende ohutu täitmise ja tühjendamise ning sulgemise viisil, mis välistab konteineri juhusliku või eksliku avamise.

§ 5. Radioaktiivsete jäätmete töötlemine ja konditsioneerimine

Radioaktiivsete jäätmete töötlemisel ja konditsioneerimisel jäätmete tekkekohas eelistab kiirgustegevusloa omaja piisavalt testitud tehnoloogiaid, arvestab kiirgusohutushinnangute alusel kiirguskaitse optimeerimise nõudeid ning radioaktiivsete jäätmete käitleja määratud jäätmepakendi vastavusnäitajate suurus.

§ 6. Radioaktiivsete jäätmete ladustamine jäätmete tekitaja juures

(1) Radioaktiivsed jäätmed ladustatakse jäätmete tekitaja juures lühiealiste radionukliidide radioaktiivse lagunemise tagamiseks või käitlejale üleandmiseks sobivate jäätmekoguste kogumiseks.

(2) Radioaktiivsete jäätmete hoiuruumis peab olema valgustus, valve- ja tuletõrjesignalisatsioon ning ventilatsioon. Ventilatsiooni projekteerimisel arvestatakse hoiuruumis ladustatavates jäätmetes sisalduvate radionukliidide füüsikalise-keemilise omadusi ning töötavishoiu ja tööohutuse seaduses sätestatud nõudeid töökeskkonnale.

§ 7. Radioaktiivsete jäätmete vaheladustamise eesmärk ja nõuded vaheladustuskohale

(1) Radioaktiivsete jäätmete vaheladustamise eesmärk on radioaktiivsete jäätmete ettevalmistamine lõppladustamiseks. Vaheladustamine käitleja juures ei ole ajaliselt piiratud.

(2) Radioaktiivsete jäätmete vaheladustuskohas peavad lisaks käesoleva määruse § 4 lõigetes 2 ja 3 loetletud radioaktiivsete jäätmete ladustamise tingimustele olema tagatud ka järgmised tingimused:

- 1) vaheladustuskoht on kaitstud asjaomase loata isikute sissepääsu ja radioaktiivsete jäätmete lubamatu kasutamise eest;
- 2) vaheladustuskoht on kiirgusohutuse tagamiseks varustatud kiirguskaitse ja -seire vahenditega;
- 3) kõik pinnad on valmistatud kergesti puhastatavatest materjalidest;
- 4) kui ladustamise kestel vabanevad jäätmetest radioaktiivsed gaasid või aerosoolid, on vaheladustuskoht varustatud õhupuhasüsteemi ja õhuseire vahenditega;
- 5) eksploatatsioon on ohutu ja jäätmekonteinerid või -pakendid on käitlemisele või lõppladustamisele transportimiseks kergesti kättesaadavad.

3. peatükk

Nõuded radioaktiivsete jäätmete pakendi ja selle kontrolli kohta ja pakendi vastavusnäitajad

§ 8. Nõuded radioaktiivsete jäätmete pakendi ja selle kontrolli kohta

(1) Jäätmepakendi mehaanilised omadused peavad tagama pakendi kuju ja gabariitide säilimise käitlemise igas faasis, sealhulgas näiteks veol, ladustamisel ja väljavõtmisel.

(2) Jäätmepakendi füüsikalised omadused peavad tagama selle komponentide sealhulgas konteineri, jäätnevormi ja barjääri vastastikuse sobivuse ja kogu terviku sobivuse keskkonnaga jäätmepakendi järgneva käitlemise igas faasis.

(3) Jäätmepakendi iga komponendi keemilised omadused peavad välistama komponentide vahel igasuguse keemilise reaktsiooni, mis võiks halvendada ohutust järgneva käitlemise igas faasis.

(4) Jäätmepakendi bioloogilised omadused peavad järgneva käitlemise kestel tagama jäätmepakendi vastupidavuse radioaktiivsetes jäätmetes olevate mikroorganismide kahjustustele.

(5) Kui jäätmepakend sisaldab lõhustuvaid aineid, rakendatakse vajalikke meetmeid ahelreaktsiooni tekkimise vältimiseks.

(6) Igale jäätmepakendile omistatakse identifitseerimiskood, mis on ühetähenduslikult seostatav kiirgustegevusloa omaja radioaktiivsete jäätmete arvestusega.

(7) Kiirgustegevusloa omaja kontrollib jäätmepakendi vastavust käesoleva paragrahvi lõigetes 1–6 esitatud nõuetele:

- 1) kolm aastat pärast jäätmepakendi valmistamist;
- 2) edaspidi kogu vaheladustamise kestel iga kümne aasta möödumisel.

§ 9. Radioaktiivsete jäätmete pakendi vastavusnäitajad

(1) Jäätmepakendi vastavusnäitajad on:

- 1) mass;
- 2) niiskus ja vaba vedeliku sisaldus;
- 3) alfa- ja beeta- või gammakiirgust kiirgavate radionukliidide summaarne aktiivsus;
- 4) jäätmepakendi radionukliidide maksimaalne eriaktiivsus;
- 5) pakendi välispinna maksimaalne radioaktiivne saastumine;
- 6) maksimaalne doosikiirus pakendi pinnal ja 1 m kaugusel pakendist.

(2) Radioaktiivsete jäätmete käitleja määrab kindlaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud näitajate suurused, võttes arvesse jäätmete omadusi, konditsioneerimise viisi ning ohte, mis on seotud jäätmepakendi käitlemisel juhtuda võivate avariidega.

4. peatükk

Radioaktiivsete jäätmete üleandmine ning radioaktiivsete jäätmete registreerimise ja aruandluse nõuded

§ 10. Radioaktiivsete jäätmete üleandmine

(1) Radioaktiivsete jäätmete tekitaaja koostab radioaktiivsete jäätmete käitluskohta üle antavate radioaktiivsete jäätmete üleandmis-vastuvõtmisakti (edaspidi *akt*) kolmes eksemplaris, millest ühe jätab endale, teise annab kaasa üleandmisele kuuluvate radioaktiivsete jäätmetega ja kolmanda saadab Keskkonnaametile, kes registreerib aktis sisalduvate radioaktiivsete jäätmete üleandmise radioaktiivsete jäätmete käitluskohta kiirgusallikate ja tuumamaterjali registris.

(2) Akt sisaldab radioaktiivsete jäätmete kohta järgmisi andmeid:

- 1) nimetus ja kirjeldus;
- 2) jäätmepakendi liik;
- 3) jäätmepakendi tunnusnumber;
- 4) radionukliidide nimetused;
- 5) mass;
- 6) aktiivsus jäätmepakendis;
- 7) radionukliidide summaarne alfa-, beeta- ja gammaaktiivsus.

(3) Põhjendatud kahtluse korral, et üle antavad radioaktiivsed jäätmed ei vasta aktis kirjeldatule, on radioaktiivsete jäätmete käitluskoha operaatoril õigus jätta need jäätmed vastu võtmata.

§ 11. Radioaktiivsete jäätmete registreerimine, aruandlus ja andmete säilitamine

(1) Keskkonnaamet korraldab radioaktiivsete jäätmete registreerimist keskkonnaregistri seaduse alusel.

(2) Kiirgustegevusloa omaja korraldab üks kord aastas radioaktiivsete jäätmete inventuuri ja esitab inventuuriaruande, mis sisaldab käesoleva määruse § 10 lõikes 2 loetletud andmeid, Keskkonnaametile hiljemalt aruandeaastale järgneva aasta 1. märtsiks.

(3) Kiirgustegevusloa omaja säilitab kõiki radioaktiivsete jäätmete tekkimise ja käitlemise andmeid vähemalt viis aastat pärast radioaktiivsete jäätmete vabastamist või üleandmist radioaktiivsete jäätmete käitluskohta.

(4) Radioaktiivsete jäätmete käitluskohas säilitatakse andmeid seal olevate radioaktiivsete jäätmete kohta tähtajatult.

§ 12. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub 2016. aasta 1. novembril.

Marko Pomerants
Minister

Andres Tali järv
Kantsler

[Lisa](#) Radioaktiivsete jäätmete liigid

RADIOAKTIIVSETE JÄÄTMETE LIIGID

Liik	Radioaktiivsete jäätmete kirjeldus	Ladustuskoha liik
1. Vabastatud jäätmed	Kiirgustegevuse käigus tekkivad jäätmed, mille aktiivsus, eriaktiivsus või pinderiaktiivsus on väiksem kui kiirgusseaduse § 62 lõike 3 alusel kehtestatud vabastamistasemed	Ei piirata pärast vabastamist. Käideldakse vastavalt jäätmeseadusele
2. NORM (<i>Naturally Occuring Radioactive Material</i> – looduslikke radionukliide sisaldavad ained)-jäätmed	Looduslikke radionukliide (Th-232 ja U-238 ning nende lagunemisritta kuuluvad radionukliidid) sisaldava toorme töötlemise tulemusena tekkivad radioaktiivsed jäätmed, mille eriaktiivsus on suurem kui kiirgusseaduse § 62 lõike 3 alusel kehtestatud vabastamistasemed	NORM-jäätmete ladustuskoht
3. Lühiealised radioaktiivsed jäätmed	Radioaktiivsed jäätmed, mis sisaldavad alla 100-päevase poolestusajaga radionukliide ja mis lagunevad allapoole kiirgusseaduse § 62 lõike 3 alusel kehtestatud vabastamistasemeid kuni viie aasta jooksul	Radioaktiivsete jäätmete hoiuruum või vaheladustuskoht
4. Madal- ja keskaktiivsed lühiealised radioaktiivsed jäätmed	Radioaktiivsed jäätmed, mis sisaldavad alla 30-aastase poolestusajaga beeta- ja gammakiirgajaid ning piiratud koguses pikaealisi alfakiirgajaid (mitte rohkem kui 4000 Bq/g ühes jäätmepakendis ja mitte rohkem kui keskmiselt 400 Bq/g kogu jäätmete hulga kohta)	Vahe- või lõppladustuskoht
5. Madal- ja keskaktiivsed pikaealised radioaktiivsed jäätmed	Radioaktiivsed jäätmed, mis sisaldavad pikema kui 30-aastase poolestusajaga radionukliide ja mille eriaktiivsus on suurem kui madal- ja keskaktiivsetel lühiealistel radioaktiivsetel jäätmetel ning mille radioaktiivsel lagunemisel tekkiv soojuse hulk on väiksem kui 2 kW/m ³	Vahe- või lõppladustuskoht
6. Kõrgaktiivsed radioaktiivsed jäätmed	Radioaktiivsed jäätmed, milles radioaktiivse lagunemise käigus tekkiv soojuse hulk on suurem kui 2 kW/m ³	Lõppladustuskoht